

VIKÁR P. ISTVÁN

FGH: kapcsolat vélt és valós világ között

Gondolatok Fekete Nóra, Gabulya Márta
és Homoródi Éva közös tárlata alkalmából*

Előfordul, hogy az embernek olyan érzése van, hogy nem szükséges megszólalnia.

Három alkotót köszönhetünk a mai kiállításon, melynek – így mondanivalómnak is – kohéziós alapját három betű: FGH szolgáltatja. Három zenei alaphang, melyek szépen összecsengnek jelen kiállítótérben. Három autonóm művész, akik azon kívül, hogy munkáikkal egy, azaz három teret tesznek élhetővé – annak szakrális jellegét tudván és tiszteletben tartva –, egyéb vonatkozásokban is hasonlítanak egymásra...

MÉDIUM (Felszín)

Közös ugyanis az alkotók tevékenységében, hogy a művészetek más vidékein kalandoznak. Kerámia, textil, festészet, egymástól távol álló művészeti ágaknak tűnhetnek, a szigorúan v(éd)ett határokat azonban egyik művész sem tartja be, egyébként további művészeti ágak kedvelt médiumainak is teret engedve.

Ősi funkcióját tekintve a textil a túlélés alapanyaga, a kerámia úgyszintén, valamelyest karöltve a festészet rituális, eseményeket befolyásolni képes szerepével. A kiállított munkákon láthatjuk, miként festődik át a textil, kap a kerámia festett mázat, fotóeljárásokkal is kiegészülve, vagy a festményen miként jelenik meg a tradicionális iparműves eljárásoként ismert aranyfüst, máskor ezüst. Nemes alapanyagokból dolgozik mindhárom művész. Nincsenek szabályok. Összemosódnak a műfaji határok, közelebb engedve egymáshoz a kiállítva lett műveket.

JELTEREMTÉS (Genealógia)

Lefotózott – vagy eleve kódolt – és tárolt belső képeinket szemlélve nyilvánvalóvá válik az alkotók jelteremtő szándéka. Kicsiben, nagyban, leképezve, átírva, térben vagy síkban egyaránt felsejlik egy emblematisz jelentőségű kép. Sűrített jelentést tartalmat hordoznak a kiállított munkák, melyek több esetben korokon és kultúrákon átívelő mélységgel teszik feszültté a többnyire síkok által uralt felületeket. De ugyancsak jelként értelmezhető a néhol geometrikus tisztasággal megjelenő, máskor a természet organikus törvényeit követő plasztikák is. Személyes vonatkozású természetesen valamennyi.

SZAKMA (Hagyomány, avagy a szinonimaszótár szerint Hivatás)

* Elhangzott a kiállítás megnyitóján 2017. január 20-án a Nyíregyházi Városi Galériában.

Saját asztalánál mindhárom művész szereti betartani a hagyományos ülésrendet. Egyaránt jellemzi őket az anyag szeretete és annak tudatos, változatos használata. Ennek a mesterségbeli tudásnak köszönhető, hogy elképzeléseik alakot ölthetnek.

Külön-külön is szeretnék néhány szót szólni a kiállító művészekről.

Fekete Nóra elmúlt években készült, itt kiállított – egyébként ritkán látható – textilmunkái egységes képet mutatnak. Nyersanyaga méteráru, de nem csak ennek köszönhető munkáinak monumentális hatása.

Absztrakt világot tár elénk, ennek legitimmé válásához pedig elengedhetetlen maga az alapanyag. Papírra készülő kisméretű vázlatrajzai, sorozatai alapján készülnek munkái. Szabókrétával, ollóval és varrógéppel rajzol, formavilágában konstruktív, szubjektívitasában dinamikus-expresszív textil kollázsokat teremtve. Absztrakt festmény nincs, csak absztrakt textil, sugallják művei, számára a textil az átlényegülés eszköze, látványában az az anyag, ami a megfelelő minőségeket képviselni tudja. Nemmes textíliák ezek, az ipari alapanyagot kiegészítve bőrhatású, illetve kézzel festett részletekkel.

A Palást ősi szimbólum, egyik munkája mellett címként szerepel. Ad hoc jelleggel is utal a textilműre, a meleg, mély színekkel komponált felszín alatt azonban újabb dimenzióval tágítja a tér falait. A palást véd, elválaszt, átlényegít. Egyfajta ars poetica-ként is értelmezhető.

Fekete Nóra nem tervezi meg lépésről-lépésre munkáit. Nagyvonalúan felskiccelt tervek nyomvonalán dolgozik, munka közben hozzátesz, elvesz, átfogalmaz. Alkotói folyamatát mitikus utazásként éli meg. Szubjektív geográfiaja térképhez hasonló felületeket eredményez, vagy épp a földfelszín alatt zajló események színtere.

Ha csak két szóval kell röviden jellemeznem: Grandiózus, Hétmérföldes.

Gabulya Mártáról régóta tudjuk, nagy varázsló. Szobrászi igényességgel használja a legalapvetőbb, természet adta anyagokat, úgymint agyagot, samottot, fát (ezt kemencében égetéskor is), különböző fénoxidokat. A kerámia lehetőségeit széleskörűen kihasználja. Készít egyszerű, egyedi tárgyakat – az egyediség a látszat ellenére minden munkájára jellemző – készít sorozatokat, installációkat. „*Ringatózsa*” című lírai, a befogadót is állásfoglalásra bíró munkája jó példa erre. Olykor helyspecifikusan teszi ezt. „*Napló (részlet)*” című munkája önmaga teljességében be tudna tölteni egy kiállítóteret, sajnos csak ízelítőt kaphatunk belőle.

Technikájában alkalmazza a lapokból épített, felrakott, vagy mintázott eljárásokat, kész tárgyakról vesz le negatívot és élve a kerámia, mint anyag szimbolikájával, helyezi azt új kontextusba. Alkalmazza a szitanyomás technológiáját, a pillanatszerűség megragadására, amint azt láthatjuk „*Időkerék*” című munkáján. Félbevágottnak tűnő fogaskerék-szerű, ipari formában idéz meg egy enteriőrt, a sokszorosítás eszközével. A kerék kinyílik, a domború és a homorú felületeken tükör-szimmetrikusan rajzolódik ki ugyanazon kép, ami a felület jellegéből adódóan mégsem ugyanaz. Hasonló gondolati-formai játékot sugallnak „*Gyár-bázak*” címet viselő munkái. Noha sorozatról van szó, ragaszkodva az egyszerű, megismételhetetlen pillanat megörökítéséhez – ami a kerámia kiégetésekor valósul meg – szimmetrikusnak látszó, ember alkotta

gyárat épít lapokból. A változás, átalakulás folyamata foglalkoztatja, karöltve az örök anyaggal, a kerámiával. Munkái feszültséggel telítődnek, gondolatokat ébresztve a nézőben.

Ha csak két szóval kell röviden jellemeznem: Fanatikus, Holisztikus.

Homoródi Éva munkái ugyancsak az elmúlt évek során készült anyagból mutatnak be válogatást. Festői formanyelve ez idő alatt szemmel látható átalakuláson megy át. Transzparens festőiség jellemzi, törekedve mindig arra a legszükségesebb megnyilvánulásra – mert a minőség soha nem a mennyiség kérdése –, amiben az elképzelés hiteles formát képes öltetni.

A fény önmagában véve transzcendens jelentéssel ruházza fel műveit, festményeinek legfőbb témája. Éteri atmoszférájú felületein - ahogyan zömében kiállított munkáinak címe is mutatja, emblematis, személyes kötődésű motívumok tűnnek fel. Ismert, világot megosztó vallási jelképek, stilizált népművészeti hagyatékából átörökített szimbólumok, dekoratív ornamensek, vagy azzá alakuló épületelemek, melyek hagyományként szervesen épülnek be a festmény terébe, jól megférve egymás mellett. Konstruktív szemlélete stabil alapot nyújt műveinek. A kifejezést gazdagítják a rá jellemző változatos képkivágások, a lehetséges nézőpontok alapos mérlegelése, olykor erős térbeliséggel, máskor kollázs-szerűen egymás mellé terítve a motívumokat.

Az arany, illetve ezüst használata fokozza a transzparenciát festményein, kitágítva annak terét, de hasonló céllal használ más esetekben kézenfekvő rajzeszközöket, grafitot. Munkái – noha láthatunk dobozképeket is – sík jellegük ellenére több rétegben léteznek.

Ha csak két szóval kell röviden jellemeznem: Gótikus, Festő.

Egy harmadikkal kiegészítve pedig: Fenomenális, a szó rendkívüli értelmében.

a FELÜLET

„... egy megszokott üzenetközvetítő apparátus – a művészet – nem dekódolható üzenetet sugároz, hanem magáról a csatornáról kezd üzeneteket közvetíteni.”¹

A maga támasztotta szakmai elvárásoknak megfelelően, azt hiszem, mindhárom művész birtokolja azt A felületet, melyen keresztül kapcsolatot tudnak tartani külső és belső, vélt és valós világuk között.

¹ BEKE LÁSZLÓ: Műleírás és műelemzés. Valóság, 1972. 5. sz. 50.